1256e/29.04.2026

ROMÂNIA

SENAT

SENATUL ROMÂNIEI

ÎNTREBARE PARLAMENTARĂ

Adresată: Doamnei Oana-Silvia ȚOIU, ministru al Afacerilor Externe
De către: Senator Cristina-Gabriella DUMITRESCU, președinte al Comisiei pentru Românii de Pretutindeni
Circumscripția electorală: nr. 24 Iași
Obiectul întrebării: *Blocajele privind restituirea către statul român a Casei Iorga (fostul Institut Român) din Saranda, Republica Albania.*

Doamnă ministru,

Situația restituirii către statul român a imobilului cunoscut sub numele de „Casa Iorga" (fostul Institut Român) din Saranda continuă să ridice serioase semne de întrebare cu privire la eficiența demersurilor diplomatice ale României și la respectarea statului de drept în Republica Albania.

După cum este cunoscut, terenul pe care a fost edificată clădirea Institutului Român din Saranda a fost donat istoricului român Nicolae Iorga de către regele Zogu I al Albaniei, drept recunoștință pentru contribuția sa fundamentală la studierea istoriei Albaniei. Ulterior, în anul 1934, Nicolae Iorga a cedat acest teren statului român, cu scopul înființării unui institut de cercetare, concretizat în anul 1937 prin edificarea clădirii proiectate de arhitectul Petre Antonescu.

După instaurarea regimului comunist în Albania, imobilul a fost naționalizat, iar ulterior, în anul 1992, a fost înstrăinat către o persoană privată. Cu toate acestea, printr-o hotărâre definitivă și irevocabilă pronunțată la 9 iulie 2007 de Tribunalul din Saranda, dreptul de proprietate al statului român asupra acestui imobil a fost recunoscut în mod explicit. În pofida acestui fapt, hotărârea judecătorească nu a fost pusă în aplicare nici până în prezent, la aproape două decenii de la pronunțare.

În intervenția pe care am susținut-o, la 24 aprilie 2026, în cadrul Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (APCE), am atras atenția asupra acestei situații, subliniind că neaplicarea unei hotărâri judecătorești definitive afectează grav credibilitatea statului de drept și protecția patrimoniului cultural, valori fundamentale consacrate de Consiliul Europei și de Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Totodată, am evidențiat legătura directă dintre acest caz și situația comunității aromâne din Albania, a cărei prezență istorică este semnificativă, dar insuficient reflectată în datele oficiale recente.

De asemenea, Ministerul Afacerilor Externe a indicat în mod repetat că acest subiect se află pe agenda bilaterală româno-albaneză și că au fost obținute asigurări privind soluționarea cazului, inclusiv în contextul modificărilor legislative din Albania privind cadastrul. În anul 2023, MAE estima chiar un „orizont de timp previzibil" pentru finalizarea procesului de retrocedare, estimare care, până în prezent, nu s-a concretizat.

În contextul celor prezentate, precum și al preocupărilor exprimate de reprezentanții comunității românești/aromâne din Albania, vă rog respectuos să îmi comunicați:

1. Care sunt cauzele concrete ale blocajelor în punerea în aplicare a hotărârii definitive din 9 iulie 2007 privind restituirea Casei Iorga către statul român și ce evaluare are MAE asupra acestora.
2. În ce stadiu se află, în prezent, procesul de recuperare a terenului și clădirii Institutului Român din Saranda și care este termenul realist estimat de finalizare.
3. Ce demersuri diplomatice și juridice concrete au fost întreprinse de către Ministerul Afacerilor Externe în perioada 2023-2026, inclusiv la nivel bilateral și în cadrul organismelor europene, pentru deblocarea acestei situații.
4. Dacă partea română are în vedere inițierea unor acțiuni suplimentare, inclusiv prin mecanismele Consiliului Europei sau alte instrumente internaționale, în vederea asigurării respectării hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile de către autoritățile albaneze.
5. Dacă Ministerul Afacerilor Externe consideră oportună relansarea proiectului Institutului Român din Saranda, inclusiv prin completarea cadrului normativ existent privind organizarea și funcționarea institutelor culturale românești din străinătate, ulterior recuperării imobilului.

Orice alte informații utile, tangente cu acest subiect, sunt binevenite.

Vă rog să transmiteți răspunsul dumneavoastră în scris.

Cu respectul cuvenit,

Senator Cristina-Gabriella DUMITRESCU,
Președinte al Comisiei pentru Români de Pretutindeni